

Ghjacumu THIERS

Profesor emerit al Universității din Corsica, doctor în lingvistică, fondator al Centrului Cultural al Universității din Corsica, pe care l-a condus timp de 20 de ani, cercetător, îndrumător de teze de doctorat și director spiritual al mai multor elevi și studenți ai săi (care au devenit scriitori, artiști, personalități ale insulei, printre care Patrizia Gattaceca), Ghjacumu Thiers (născut în 1945, la Bastia) este de asemenea romancier, dramaturg, eseist, poet, textier și traducător al operei poetice a lui Paul Valéry în limba corsicană. Dintre numeroasele cărți traduse din italiană în franceză, amintim cartea lui Salvatore Viale, *Obiceiurile și moravurile corsicanilor* (Editura Albiana, Ajaccio, 2021). A tradus și poeți contemporani, precum José Manuel de Vasconcelos (*În jurul craterelor*, antologie în patru limbi: portugheză, franceză, corsică și română, Albiana, 2024) sau Denisa Crăciun (*Danse Lilith / Balla Lilith*, ediție bilingvă franceză/corsică, Editura Unicité, Paris, 2023). Cel mai complex și activ scriitor al mișcării de renaștere culturală numită *Riacquistu*, Ghjacumu Thiers continuă cu energie misiunea începută în anii șaptezeci. Prezidează două organizații (Academia Corsa di i vagabondi și Cunsigliu di a Lingua) al căror scop este extinderea limbii corsicane în toate domeniile vieții: cultural, social, economic, spiritual etc. Cel mai important romancier de limbă corsicană, Ghjacumu Thiers a publicat peste douăzeci de cărți de proză și trei volume de poezie: *L'Arretta bianca* (*Popas alb*, Editura Albiana, Ajaccio, 2006; tradus în franceză de F. M. Durazzo, sub titlul *La halte blanche*, Albiana, 2004 și în italiană de Emilio Coco, sub titlul *L'attimo pietrificato*, Editura Sentieri meridiani, Foggia, 2007), *In e dite* (Editura Albiana, 2007) și *Passa è veni* (*Du-te-vino*, Editura Albiana, 2010). Trei dintre cărțile sale au fost traduse în limba română: romanul *Parfum de glicine* (tradus de Dana Marina Dumitriu și prefațat de Florea Firan, Editura Macedonski, Craiova, 1996), piesa de teatru *Memoria di l'acqua / Memoria apei* (ediție bilingvă, traducere în limba română de Dana Marina Dumitriu, Editura Aius, Craiova, 2004) și volumul de poezie *In e dite* (trad. Maria Aldea, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2008).

L'Arretta bianca// Popas alb (2006)

Sta stonda stantarata

Sarà ancu ora
di accatastà li
sti pochi ghjorni
è di risparmià
chì simu taccheri servuti in cundizione,
rinchjinà si è stà bassi.

È tandu si pò gode
u pane ancu senza cumpane
u tempu

patti è cundizione
ch'ella ùn scavucci, vè !
sta stonda stantarata.

Secunda asta în stană de piatră prefăcută

Vreme ar mai fi
să strângem
chiar și această mână de zilele
dacă vrem
salahori servili ai soartei
să nu rămânem aplecați și tăcuți.

Atunci chiar și de pâine goală
ne vom bucura
o vreme
cu condiția
să nu scape secunda asta
în stană de piatră prefăcută, păzea!

Culà inghjò a spelonca

Culà inghjò a spelonca
frumbata à mutori
u catramu hè crosciu.
L'altri sò tutti quaiò
u tempu hè bufunime
à u mo core silenziu.
Aghju l'idea impernata
per sopra à l'infurcatoghja
di stà o di falà.
Francà
è po arrehje si
à l'orlu di i stanti
u gudimentu arcanu
di e stantare falate
l'ochji fissi
à e ringhere
di i millennii andati si ne.

Colo jos în lunca văii

Zbârâie motoare
colo jos în lunca văii
catranul a tras, e umed.
S-au strâns toți acolo
timpul zumzăie
în inima mea liniște
Am o idee fixă
deasupra unei răspântii
să rămân ori să cobor.
Să străbat câmpul
și-apoi să mă opresc
la marginea metehnelor

o bucurie tainică
a menhirelor răsturnate
cu ochii ațintiți
spre rampa
mileniilor dispărute ca-n vis

Stantare

Più chë stantare
ùn simu
ne valia ancu a pena
di lampà isse fruntiere
per vultà à l'eternu
di l'aggrancu impernatu.
Ùn era statu megliu
à firmà stantarati
in Cucuruzzu
à fighjà u passa è veni
di quelli chî miracciavanu
e vistiche
di u so bastardume ?
Simu vultati à move ci ?
È bè, peghju per noi !
Cusì saremu cundannati
à firmà à l'arice
di i ghjorni cutidiani.

Menhire

Menhire, numai menhire
nu mai suntem
nu a meritat osteneala
să desființăm frontierele
să pășim în veșnicie
să încremenim în neclintire.
Nu ne era mai bine
când, împietriți
în Cucuruzzu,
luam seama la veșnicul du-te-vino
al mulțimilor ce se minunează
în fața vestigiilor
neamului de barbari ?
Să umblăm de colo colo ne-am întors aici ?
Ei bine, vai de noi !
Osândiți vom fi
pe creasta zilelor
să zădărnici

Castagneti

Innò ! sarà statu un pichju...
L'ombra era verde
è pagna spenserata.
L'asgiu hè sempre traditu
da sogni ammutuliti.
Issi scuchji sò chjucuti
è burlati da i passi
tamanti
giganti ùn ci ne hè più
musconi indispettiti è vechji

azezi di avè persu u cummandu.

Ai modu à pichjà
ùn ti risponderanu
castagnette incrinat
e chjoppule si sbaccanu
a filetta si hè sparta
hè scrittura arcana
à i tocchi di un pichju.

Castani

Nu! E o ciocănitore...
Umbra era verde
și deasă, liniștea deplină.
Tihna e totdeauna trădată
de vise amuțite.
Copaci cu trunchiuri butucănoase
luați în derâdere de trecători
înalți
dar nu gingași ca altădată
sătuli de înțepături de tăuni sunt bătrâni
și necăjiți că și-au pierdut puterea.
Ai să ciocăni în zadar
nu îți vor răspunde
castanele crapă
coaja țepoasă li se spintecă
ferigile s-au răspândit
peste tot însemne tainice
lăsate de un cioc de ciocănitore.

U tappettu

I
L'averete tessuto
à voce è à parole
issu surrisu chî stinza
u tempu
pè a cruna di e labbre ?

II
U filu hà spapersu
e stonde fatte in seme
quand'è vo barattaste
trà cumedia è ghjochi
e vostre cumplicitai.
L'altreri
ùn erate zitelle
cum'è vo site oghje.

È ci vulete porghje
u gestu chî si hè fattu
rigalu chî ùn si dice
chî a mente ùn vole di
cù tantu amore offertu.

III

L'averete tessuto

TRANSLATIUNI

u cantu riccamatu
l'anghjulelli pinzuti stanu à bughju
ciatti in issi catagni
è si innamurachjiscenu
di i profumi arcani
un pocu vergugnosi
di fighjulà vi
à l'appiattu.
Anu l'ochji carbone
è li brusgia u core
sottu à l'oru appannitu
di l'oratoriu
di a croce santa.

IV

A chjesola si hè muta.
L'anghjuli si tenenu
strintu strintu
u tappettu di u vostru cantu
ch'è vo vi site lacatu
nantu à u pavimentu
negru
biancu
è cutratu.

Tapiseria

I

L-ați țesut
cu voci și vorbe
zâmbetul ce atrage
timpul
în deschizătura gurii

II

Firul a risipit
clipele trăite laolaltă
când, cu complicitate,
schimbați între voi
glume, jocuri.
Alaltăieri
nu erați așa de tinere
cum sunteți azi.
Doriți să ne oferiți
un gest
un dar tăinuit
de mintea ce tace chitic
dar, cu atât de multă iubire dăruit.

III

L-ați țesut,
brodat, cântecul
îngerășii țuguiați în beznă stau
pitiți prin unghere
amorezați

de misterioase mirosuri
și cam rușinați
să se uite la voi pe ascuns.
Au ochi de cărbune
inimă arzătoare
sub aurul întunecat
al catapetesmei
și al sfintelor cruci.

IV

Bisericuța a amuțit.
Îngerășii, înghesuiți unii într-alții,
țintuiesc cu privirea
tapiseria cântecului vostru
uitată
pe pardoseala
albă
neagră
glacială.

Prezentare și traducere: Denisa CRĂCIUN

Interior mănăstire Curtea de Argeș